

**HOKIMLAR
KELISHUVI**

МАХАЛЛИЙ ЭНЕРГЕТИКАНИ
БАРҚАРОР РИВОЖЛАНИШНИ
ТАРАФДОРЛАРИ

www.soglasheniemerov.eu

O'zbekiston

Mamlakat haqida

Poytaxti: Toshkent

Aholisi: 28, 585 mln.

Tili: o'zbek tili, rus tili

IVM (ppp) ning umumiy soni /aholi boshiga: \$ 92 476 mlrd. / \$ 3 235

IVM (nominal) ning umumiy soni /aholi boshiga: \$ 41 525 mlrd. / \$ 1 452

Valyuta: O'zbek so'mi (so'm)

Manba: XV F (2011yildagi baholash)

O'zbekistonning energiya bo'yicha holati

O'zbekiston dunyoda biomassa energiyasi avlodining va kattaligi bo'yicha paxta ishlab chiqaruvchilarining to'rtinchi avlodi bo'lib hisoblanadi. Paxta poyasidagi o'zgarishga bo'lgan qiziqish hamda energiya ishlab chiqarishga bo'lgan qiziqish o'sgan, uning ishlab chiqarish samaradorligi yiliga 3 million tonna paxta poyasini tashkil qiladi. Lekin hanzugacaha birorta loyiha amalga oshirilgan emas.

O'zbekistonning energiya samaradorligini yangilovchi manbalari uning avtonom viloyatlarida yuqoridir, bu ayniqsa, kichik GESda ham birmuncha yuqoridir, lekin ularning faqatgina 30 foizi ishlatiladi. O'zbekiston hukumati ko'llarning gidroenergetik samaradorligini oshirish maqsadida, unchalik katta bo'lmagan zavodlarni qurish va mamlakatning sug'orish dasturiga asosan Milliy gidroenergetikani rivojlantirish dasturiga ko'ra amalga oshirishni ko'zda tutgan. Yaqin kelajakka ko'ra, turli quvvatga ega bo'lgan bo'lg'usi 14 ta gidroelektrstansiyalar topshirildi va bularning moliyalashtirishi belgilab qo'yilgan. Qishloq va suv xo'jaligi vazirligi mazkur dasturning amalga oshirilishi uchun mas'uliyatlidir. O'zbekistondagi iqlim sharoitlari quyosh energiyasidan foydalanish uchun juda ham qulay. Quyosh energiyasi oddiy vositalar bilan energiya va suv ta'minotini yetkazib berish birmuncha murakkab bo'lgan taxminan 900 ta uzoqda joylashgan qishloqlarga, hamda 4500 ta qo'ychilik fermalariga foyda keltirish imkonini beradi.

Kelishuvning imzolanishi: 0

O'zbekistonda hali birorta kelishuv imzolangan yoq.

Qo'llaniladigan texnologiyalar:

Energiya samaradorligi: tumanlarning issiqlik bilan ta'minlanishi; markazlashtirilgan issiqlik ta'minoti; termostat klapanlarning o'rnatilishi; eshik va devorlar izolyatsiyasi; qozonxonalarni innovatsiyalashtirish; kochalarni yoritishni nazorat qilish; tashqi devorlar izolyatsiyasi; elektr ta'minoti hisoblagichlari; elektr qozonlari; issiq suv va isitishning markaziy qozonxonalari, shuningdek, quvur va suv quvurlarining ta'mirlanishi, ishlab chiqaruvchi korxonalarining zamonaviylashtirilishi; hamda yangilanuvchi energiya manbalari: tabiiy gazning taqsimlanishi; bioyoqilg'i; bio-/yerosti gaz; geotermal, gidroelektrstansiyalar; quyosh energiyasi; qattiq biomassa, shamol energiyasi.

Transport: shahar jamoa transport; mustahkam transport;

Ekologik toza ishlab chiqarish: oqava suvlarni yig'ish va tozalash, qattiq chiqitlar va tozalash; oqava suvlarni tozalash; yoqilg'ining boshqa turlari; energiyaning behuda sarfi.

O'zbekistonda mavjud bo'lgan moliya institutlari haqida qisqacha ma'lumot.

1. Yevropa Investitsiya banki (YIB)
2. Global ekologiya jamg'armasi (GEJ) (shuningdek, YeRTB, BMTTL, UNEP, UNIDO, XRTB)
3. Osiyo Taraqqiyot banki (OTB)
4. Jahon banki - XMK - milliy moliyalashtirish
5. AQShning xalqaro taraqqiyot agentligi (USAID)
6. Jahon banki
7. Foydali yo'riqlar, hamda Milliy jamg'arma

1. Yevropa Investitsiya banki (YIB)

Donorlik tavsifi

Yevropa Investitsiya banki (YIB) Yevropa Ittifoqining moliyaviy tashkiloti bo'lib hisoblanadi. Uning aksionerlari bo'lib, Yevropa Ittifoqining 27 ta davlati hisoblanadi. YIB o'zining sharqiy qo'shnilari bilan birgalikda Yevropa Rivojlanish va Taraqqiyot banki, hamda Yevropa Komissiyasi bilan qizg'in hamkorlik qilmoqda.

Bo'limlar

Ko'plab bo'limlar moliyalashtirish huquqiga ega. Davlat bo'limi ham, shaxsiy soha ham moliyalashtirish huquqiga ega.

Texnologiya

Energetik samaradorlik (masalan, markaziy isitish, injenerlik kommunikatsiyalarini ta'mirlash); yangilanuvchi energiya manbasi (masalan, quyosh energiyasi, shamol energiyasi, biomassa), suv ta'minoti va kanalizatsiya tarmog'i, oqava suvlarni yig'ish va tozalash; qattiq chiqindilar va tozalash; ifloslanishga qarshi kurashish bo'yicha ishlab chiqaruvchi ob'yektlar, shahar jamoa transporti.

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

Kreditning eng kam miqdori	Ko'rsatilmagan
Kreditning maksimal miqdori	Ko'rsatilmagan
Maksimal foiz ulushi	Loyiha qiymatidan 50%
Foiz stavkasi	YIB o'zgaruvchan stavka bilan, shuningdek, LIBORdan past bo'lmagan, kreditni to'liq qaytarish evaziga amalga oshiriladi.
Kreditni qaytarish	25 yilgacha, loyihaning turidan qat'iy nazar
Kreditni qaytarish	Yarim yil yoki yiliga bir marta to'lovni amalga oshirish

YIB bevosita kredit yoki ssudalar beradi, shuningdek, u global vositachilar orqali (banklar) kreditlarni berishni amalga oshiradi, bank esa ularni avvaldan baholab, loyihaning ba'zi bir aspektlari bilan solishtiradi, shuningdek: 1. Texnik, 2. Ekologik, 3. Iqtisodiy, 4. Moliyaviy; 5. Qonuniy.

Loyihalarga misollar

Yevropa Investitsiya Banki va O'zbekiston o'rtasida hali birorta ham loyihalar moliyalashtirilgan emas.

Mezonlarga ilovalar

Loyihalar tashabbuskorlari Bank bilan birgalikda, batafsil tarzda yozilgan ularning kapital qo'yilmalarini kelgusidagi yoritilishini ta'minlashlari lozim.

Ko'proq va batafsil ma'lumotga ega bo'lish uchun quyidagi veb-sahifaga tashrif buyuring: [http://www.eib.org/attachment c / application_documents_en.pdf](http://www.eib.org/attachment/c/application_documents_en.pdf)

Arizalarni topshirish tartibi

25 mln. yevro qiymatidagi alohida kreditlar bevosita YIBdan olinishi mumkin. Ko'zda tutilayotgan loyihalarning spektr va turli xilligini e'tiborga olishda hujjatlarga bir aniq andazalar belgilanmagan. YIBga taqdim etiladigan hujjatlarning tuzilishi va mazmuni promoterning loyiha uchun mas'uliyati bo'lib hisoblanadi. Qanday qo'llash yuzasidan savollar tug'ilsa, yordam ko'rsatish xizmatiga murojaat qiling (aloqa ma'lumotiga qarang).

Aloqa ma'lumoti

YIB ma'lumotlar bo'limi

Tel: (+352) 437 922 000

Faks: (+352) 437 962 000

Elektron pochta manzili: info@eib.org

Vebsahifa: www.eib.org

2. Global Ekologiya Jamg'armasi (GEJ)

Donorlik tavsifi

Global Ekologiya Jamg'armasi (GEJ) 182 ta davlatni o'z ichiga xalqaro tashkilotlar – hamkorlarni oladi va tashkilotlar, hamda xususiy bo'lim bilan global ekologik muammolarni hal etishga qaratilgan. GEJ hozirgi kunda atrof – muhitni himoya qilish loyihalarini moliyalashtirishdagi eng yirik manba bo'lib hisoblanadi. GEJ YerTB, BMTTD, UNEP, UNIDO, OTB va Jahon banki bilan birgalikda 10 ta tashkilotlardan biri hisoblanadi.

Loyihalarning qabul qilingan turlari

Loyiha konsepsiyalari hukumat, turli tashkilotlar, xususiy bo'lim va boshqa fuqarolik tashkilotlari tomonidan ishlab chiqilishi mumkin. Quyidagi faoliyat turlari moliyalashtirilishga haqidirlar: bioturlilik, iqlim o'zgarishi (oqibatlarini yumshatish va moslashtirish), kimyoviy vositalar; xalqaro suvlar; yerlar degradatsiyasi va o'rmonlarni boshqarish.

Mos texnologiyalar

Mazkur qisqartmalar yoki issiqxona gazlarining yangilanuvchi energiya manbalari sohasi, energosamaradorligi, mustahkam transport va yerdan foydalanishni boshqarish hamda o'rmon xo'jaligi.

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

GEJ turli xil loyihalarga, ya'ni bir necha mingdan bir mecha million dollargacha grantlar taqdim etadi.

Kreditning eng kam miqdori	Aniq bir kam miqdor qo'yilmagan
Kreditning maksimal miqdori	O'zbekistonda iqlim o'zgarishiga bog'liq loyihalarga GEJ 3.4 million dollarni tashkil qiladi. Moliyalashtirishning katta hajmi, shuningdek, qo'shma moliyalashtirish O'zbekistonda 13.7 million dollarni tashkil qiladi.
Maksimal foiz ulushi	Ko'rsatilmagan
Foiz stavkasi	Ko'rsatilmagan
Kreditni qaytarish	Ko'rsatilmagan

Mezonlarga ilovalar

Loyiha uchun beriladigan arizada quyidagi mezonlarga e'tibor qilish lozimdir: 1. Mazkur ariza GEJning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lgan – atrof – muhitni global jihatdan himoyalashiga qaratilgan bo'lishi kerak; 2. U GEJning ishlash strategiyasiga mos kelishi lozim; 3. GEJning moliyalashtirilishini faqatgina global atrof – muhitni himoya qilishga qaratiladi; 4. Bu esa jamoatchilikni loyihaning rivojlantirilishi va amalga oshirilishi uchun jalb etadi; 5. Bu esa loyihalar amalga oshiriladigan davlatlar tomonidan tasdiqlanadi. Moliyalashtirish haqida batafsil ma'lumotga ega bo'lish uchun o'zbek koordinatorlarimiz bilan bog'laning (aloqa ma'lumotiga qarang).

Loyihalarga misollar

2009 yilda GEJ energiya iste'molini kamaytirish va O'zbekistondagi davlat binolaridagi issiqxona gazlari chiqindilarining kamaytirilishi yuzasidan amalga oshiriladigan loyihalarga 3.4 million dollar ajratdi, bu esa, ayniqsa, sog'liqni saqlash va ma'lumot olish sohasiga qaratdi, shuningdek, binolarni yaxshilash va binolarning loyihalashtirilishiga, qurilishi va texnik xizmat ko'rsatilishiga katta e'tibor qaratdi.

Arizalarni topshirish tartibi

Loyiha takliflarini loyihalashtirishdan avval, arizachi o'z mamlakatidagi Mahalliy koordinatorga murojaat qilishi lozim (aloqa ma'lumotiga qarang) hamda mazkur arizasining yuqorida ta'kidlangan mezonlarga mos kelishiga ishonch hosil qilishi lozim. Mabodo loyiha mos kelsa, u holda arizachi Loyihani Belgilash Shakliga ko'ra GEJ bilan birgalikda o'z taklifini ishlab chiqishi lozim. Mazkur LBShdagi ustivor taraflari takliflarning moliyalashtirishga yelimgan konvertida Mahalliy koordinatorga taqsim etilishi lozim. Loyihalar birinchi kelgan arizachiga birinchi o'rinda xizmat ko'rsatish orqali amalga oshiriladi. LBSni quyidagi veb-sahifadan topish mumkin: <http://www.thegef.org/gef/guidelines>

GEJning O'zbekistondagi koordinatori

Bog'lanuvchi shaxs: Sergey Myagkov

Tel: + 998-71-235 8329

Faks: + 998-71-233 1150

E-mail: nigmi@albatros.uz, sanigmi@albatros.uz, sergik1961@yahoo.com

Vebsahifa: www.thegef.org

3. Osiyo Taraqqiyot banki (OTB)

Donorlik tavsifi

Osiyo Taraqqiyot banki (OTB) Osiyo va Tinch Okeani mintaqasida qashshoqlikni qisqartirish maqsadida rivojlanishni moliyalashtiradi. OTBning bir nechta asosiy yo'nalishlari mavjud, bularning yana biri iqlim o'zgarishi masalasidir.

Bo'limlar

Ekologik toza, samarali va mustahkam tarzda iqlim o'zgarishini, hamda mustahkam transport tizimi turlari va suv va sanitariya holatlariga kirish; hamda iqlimi - o'zgaruvchan, hamda yashash uchun qulay shaharcha. Bank mustaqil, hamda munisipal shaxslarga yordam ko'rsatadi.

Mos texnologiyalar

Ko'rsatilmagan

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

Kreditning eng kam miqdori	Ko'rsatilmagan
Kreditning maksimal miqdori	Ko'rsatilmagan, 100 milliondan ortiq
Maksimal foiz ulushi	25%
Foiz stavkasi	Bozor
Kreditni qaytarish	Ko'rsatilmagan

Bank kredit olishda xavfsizlikka va moliyalashtirish turlariga amal qiladi.

Qo'llanilishi lozim bo'lgan ma'lumot

OTB ning aniq bir ariza shakli mavjud emas. Biroq, OTB loyihalarni baholashda bir qator asosiy shartlarni talab qiladi, masalan: 1. Qisqacha ma'lumot. 2. Loyihaning tavsifi 3. Zarur bo'lganida, nufuzli konsul'tant yoki firma tomonidan tayyorlangan loyihaning texnik - iqtisodiy asosda texnik, moliyaviy, iqtisodiy va ijtimoiy jihatdan maqsadga muvofiqligi; 4. Homiylik to'g'risida qisqa ma'lumot, 5. Mulkning tuzilmaviy loyihasi 6. Loyihaning bosqichma - bosqich amalga oshirilishi; 7. Loyiha operatsiyalari; 8. Bozor, 9. Ekologik va ijtimoiy aspektlar; 10. Harajat smetasi; 11. Moliyaviy reja 12. Moliyaviy model, 13. Xavf - xatar tahlili; 14. Ruxsatnoma va litsenziyalar. Batafsil ma'lumotni OTBning rasmiy vebsahifasidan topish mumkin: <http://beta.adb.org/site/private-sector-financing/applying-assistance>

Loyihaga misol

2007 yilda OTB O'zbekistonning qishloq joylarini iqtisodiy jihatdan ishonchli va ekologik toza energiyani yetkazib berish orqali rivojlantirish loyihasi tasdiqladi.

Arizalarni topshirish tartibi

Batafsilroq ma'lumotga ega bo'lish uchun OTBga bevosita qo'ng'iroq qilishingiz mumkin.

Aloqa ma'lumoti

O'zbekistondagi muntazam vakolatxonasi

Tel: + 998 71 140 1920 / 21/22/23/24/25

Faks: + 998 71 140 1976

Vebsahifa: www.adb.org

4. Jahon banki - XMK - milliy moliyalashtirish

Donorlik tavsifi

Milliy qo'shma bo'lim Jahon banki va Xalqaro Moliyaviy Korporatsiya (IFC) ning birgalikdagi tashabbusi asosida qo'shilgan. U shtatlar, viloyat, munisipallik, korxonalar va ularning kapital bozorida moliyalashtirilishini suveren kafolatlarsiz amalga oshiradi.

Bo'limlar

Energiya samaradorligi; quvvat; gaz taqsimoti; tumanlar isitilishi; issiqlik ta'minoti; suv ta'minoti, hamda oqava suvlar, transport, qattiq chiqindilar, hamda boshqa muhim davlat xizmatlari. Munisipal, provinsial, viloyatlararo yoki mahalliy boshqaruv tashkilotlari va ularning vakilligini amalga oshiruvchi shaxslar ham moliyalashtirish huquqiga ega.

Mos texnologiyalar

Ko'rsatilmagan

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

Kreditning eng kam miqdori	Ko'rsatilmagan
Kreditning maksimal miqdori	Ko'rsatilmagan
Maksimal foiz ulushi	Ko'rsatilmagan
Foiz stavkasi	Ko'rsatilmagan
Kreditni qaytarish	Ko'rsatilmagan

Milliy qo'shma bo'lim mezonlar yig'indisiga asosan baholash modeliga kiruvchi xavf - xatarni baholaydi. Ularga quyidagilar kiradi: 1. Moliyaviy (avvaldan ko'zlangan suveren kafolatsiz pul oqimlari, qarz hajmi, 2. Ijtimoiy - iqtisodiy OMIC (ishonchli iqtisodiy asos) 3;. Institutsional (samarali ish), 4. Me'yoriy (bozor murakkabligi, desentralizatsiya darajasi). 5. Rivojlanish ta'siri: (investitsiyalarning mavjudligi, qashshoqlikni kamaytirishning kuchli iqtisodiy qo'llanmasi)

Qo'llanilishi lozim bo'lgan ma'lumot

Moliyalashtirishga arizani berishda, marhamat qilib, loyiha to'g'risidagi ma'lumotlarni qo'shishni unutmang: 1. Ishtirokchining nomi va uning manzili; 2. Tashkilotning suveren kafolatsiz tijorat asosida ola olishi; 3. Taqdim etilayotgan vosita/investitsiyalarning tavsifi; 4. Investitsiyalarning umumiy miqdori; 5. So'ralgan moliyalashtirish hajmi; 6. Baholash boshlanishi va yakunlanishi muddatlari 7. Avvalda ishtirok etgan tomonlarning nomi, shuningdek, moliyalashtirish institutsiyalari yoki qurilish firmalari ham shular jumlasidan.

Arizalarni topshirish tartibi

Agarda siz submilliy loyihalarning moliyalashtirilishidan manfaatdor bo'lsangiz, u holda siz o'z talabnomangizni elektron pochta yoki faks orqali yuborishingiz mumkin. Marhamat qilib, "Moliyalashtirishga talabnoma" so'zlarini elektron manzilning mavzu qatoriga yozib qo'yishni unutmang hamda o'zingizning aloqa ma'lumotingizni berishni unutmang.

Aloqa ma'lumoti

Faks: (202) 974-4310

Email: subnationalfinance@ifc.org

Vebsahifa: <http://www.ifc.org/subnationalfinance>

5. AQShning xalqaro taraqqiyot agentligi (USAID)

Donorlik tavsifi

AQShning xalqaro taraqqiyot agentligi (USAID) mustaqil tashkilot bo'lib hisoblanadi, bu tashkilot iqtisodiy, taraqqiyot va insonparvarlik yordamini butun dunyo bo'ylab Amerika Qo'shma Shtatlarining tashqi siyosatini qo'llab - quvvatlash uchun amalga oshiradi.

Bo'limlar

Uning benefisiarlari bo'lib, mahalliy davlat tashkilotlari va NTTlar hisoblanadi.

Mos texnologiyalar

Tegishli texnologiyalar: energiya samaradorligi, CO2 chiqindilarining qisqartirilishi, mahalliy isitish

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

USAID o'z vebsahifasida shartnoma imkoniyatlarini chop etmayapti. Buning o'rniga, mazkur xabarlar 'www.grants.gov' vebsahifasida chop etilmoqda. Marhamat qilib, Grants.gov tarmog'iga kiring hamda elektron manzil bo'yicha obuna bo'ling.

Loyihaga misol

USAIDning birorta loyihasi haligacha O'zbekistonda amalga oshirilgani yoq.

Arizalarni topshirish tartibi

USAIDdan moliyalashtirish olishga talabnoma topshirish uchun chop etilgan e'lonlarni ko'rib chiqing. Ularni www.grants.gov vebsahifasidan topishingiz mumkin.

Aloqa ma'lumoti USAID / O'zbekiston

Anna Konveri. Mas'ul kotib

Tel: (202) 712-4029

E-mail: aconvery@usaid.gov

Oz'bekistondagi vebsahifasi: <http://centralasia.usaid.gov/uzbekistan>

Global vebsahifasi: www.usaid.gov

USAIDning grantga tegishli e'lonlarini quyidagi vebsahifadan topish mumkin: www.grants.gov

6. Jahon banki

Donorlik tavsifi

Jahon banki butun dunyoda taraqqiy etayotgan davlatlarga eng muhim moliyaviy va texnik yordam ko'rsatish bo'yicha manba bo'lib hisoblanadi. Bank ikkita taraqqiyot institutidan iborat bo'lib, u 187 ta a'zo - davlatga tegishlidir: Xalqaro rekonstruksiya va taraqqiyot banki (RRTB), hamda Xalqaro rivojlantirish asotsiatsiyasi (XRA). RRTB o'rtacha kiringa ega bo'lgan va kredit to'lay oladigan davlatlarda qashshoqlikni qisqartiradi, XRA esa dunyoning qashshoq davlatlari uchun mo'ljallangan.

Bo'limlar

Barcha sohada yordam kor'sata oladi.

Moliyalashtirish bo'yicha ma'lumot

Xalqaro rekonstruksiya va taraqqiyot banki (RRTB) va Xalqaro rivojlantirish asotsiatsiyasi (XRA) investitsiyalashtirilgan loyihalarning o'rtacha yillik majburiyatlarini amalga oshiradi. Mazkur vositalar uni oluvchi davlatlar tomonidan tovarlar va uskunalar xarid qilish, qurilish ishlarini amalga oshirish uchun ishlatiladi va mazkur loyihalarni amalga oshirish maqsadiga yo'naltiriladi. Har bir loyihada butun dunyodagi konsultantlar ishlay olishlari mumkin. Har bir loyiha yetkazib beruvchilar uchun alohida shartnomalar va biznes imkoniyatlaridan foydalanishlari mumkin. Loyihalardagi imkoniyatlarning to'g'ri foydalanilishi uchun oluvchi davlatlar mas'uliyatli hisoblanadilar. Yetkazib beruvchi bilan tuzilgan barcha shartnomalar (asosan hukumat mutasaddi tashkilotlari, uning mas'ul shaxslari) va yetkazib beruvchilari, pudratchisi yoki konsultantlari o'rtasida tuziladi. Bankning vazifasi Kredit oluvchining hatti - harakatlari, ya'ni xarid qilish jarayonlariga to'g'ri amal qilish, va u yetarli darajada haqqoniy tarzda olib borilishi ham kuzatib boriladi.

Loyihaga misol

Jahon bankining birorta shunga o'xshash loyihasi haligacha O'zbekistonda amalga oshirilgani yoq.

Arizalarni topshirish tartibi

Ma'lumotga ega bo'lish uchun mahalliy bo'lim bilan bog'laning

Aloqa ma'lumoti

Jahon bankining Toshkentdagi vakolatxonasi

Tel: (998-71) 238 5950

Faks: (998-71) 238 5951, 238 5952

E-mail: itsoy@worldbank.org

Vebsahifa: <http://www.worldbank.org.uz>

7. Foydali yo'riqlar, hamda Milliy jamg'arma

1. INOGATE

INOGATE dasturi Yevropa Ittifoqi va azo mamlakatlar bilan xalqaro hamkorlik dasturi bo'lib hisoblanadi, bunga O'zbekiston ham kiradi. Ular 4 ta asosiy maqsadga erishish xususida kelishib oldilar: 1. Energetik bozorlarning konvergentsiyasi, bular esa, 2. Yelning ichki energetik bozorining tamoyillariga ko'ra mos davlatlarni ko'zda tutish va energetikani eksport qilish masalalarini hal qilsih/energo resurslarini import qilish, yetkazib berishning diversifikatsiyasi, energoyetkazuvchilarning tranziti va energoyetkazib beruvchilarga qo'yilgan talab; 3. Mustahkam energetik rivojlanishning amalga oshirilishi, shuningdek, energiya samardorligining taraqqiyoti, yangilanuvchi energiya manbasi va talabni boshqarish; 4. Energetika sohasidagi investitsiyalarni jalb qilish va ularning umumiy va mintaqaviy manfaat loyihalari kabi amalga oshirish.

Vebsahifa: www.inogate.org

2. REEEP

Yangilanuvchi energiya manbalari va energiya samaradorligi bo'yicha hamkorlik (REEEP) notijorat, o'zgarishlarning maxsus agenti bolib hisoblanadi va yangilanadigan energiya manbalarida energiya samaradorligi orqali taraqqiy etayotgan va taraqqiy etayotgan bozorga asosiy e'tobirni qaratgan.

Vebsahifa: <http://www.reeep.org/>

3. Milliy jamg'armalar

Sharqiy hamkorlik va Markaziy Osiyo davlatlarining katta qismi faqatgina muntazam tuzilmalarni tartibga solish uchun ishni amalga oshirmoqdalar. Mustahkam energiya harakat rejasi (SEAPlar) hanuzgacha mahalliy siyosatning iqlim sohasida asosiy vosita sifatida tanilganicha yoq, shu tariqa, bir necha yillik va aniq milly dastur mazkur aniq belgilangan vazifaga mo'ljallangan. Bundan tashqari, energiya tejash bo'yicha yordam ko'rsatish mexanizmlari mahalliy dasturlar ham mavjud, va SEAPning taraqqiyoti komponentlari har yili o'zgarib tursa ham ularni o'z ichiga oladi. Moliyaviy yordam qidirishga ega bo'lganlar milly jamg'armalar tomonidan hamda Qurilish vazirligi, Hududiy taraqqiyot, Energiya va Atrof - muhit mutasaddi tashkilotlardan moliyaviy yordam olishlari mumkin, shuningdek bularga Viloyat Hokimiyatlari yoki viloyat ekologiya jamg'armalari ham kiradi.

